Inzicht in Implicaties van de Kaderrichtlijn Water (KRW) voor beleid VAREN

Voorlopige conclusie impact op beleid VAREN

- Bij op te stellen beleid moet het effect op de waterkwaliteit meegenomen worden en mag deze kwaliteit in ieder geval niet verslechteren.
- Indien het beleid effect heeft op de waterkwaliteit van een of meerdere van de 13 aangewezen KRW-waterlichamen in Amsterdam[1] zijn er tevens verbeterdoelen van toepassing.
- Het is de verwachting dat er geen wezenlijke beperkingen zullen komen voor het aantal scheepspassages in de grachten voor transport, recreatie- en passagiersvaart.
- Tevens zullen stappen gezet moeten worden om de waterkwaliteit, chemisch en ecologisch, te verbeteren.
  Lopende maatregelen met invloed op varen zijn:
  - Aanleggen natuurvriendelijke oevers (daar waar mogelijk)
  - Beperken van ongezuiverde lozingen
  - Luwtezones in begroeibaar areaal creëren (minder omwoelen)

  Mogelijke extra maatregelen met invloed op varen (indicatief, niet uitputtend):
  - Beperking toename ligplaatsen en steigers op het water

Achtergrond

De gemeente is bezig met beleidsvorming voor gebruik van het Amsterdamse binnenwater door de diverse gebruikersgroepen. Naast de wettelijke taak voor vlot en veilig scheepvaartverkeer zijn er meer zaken om rekening mee te houden. Eén van die zaken is de Kaderrichtlijn Water (KRW). De vraag is of er vanuit deze regelgeving implicaties te verwachten zijn die invloed zullen hebben op het op te stellen beleid voor gebruik van het Amsterdamse binnenwater (beleid voor plezier-, transport- en passagiersvaart).

De KRW

De Kaderrichtlijn Water (KRW) is een Europese richtlijn gericht op het verbeteren van de waterkwaliteit van oppervlakte- en grondwater in de EU. De KRW is in 2000 van kracht geworden en verplicht lidstaten om maatregelen te nemen om de waterkwaliteit van voor alle waterlichamen (1) niet te laten verslechteren en waar de kwaliteit onvoldoende is (2) deze te verbeteren om een 'goede toestand' te bereiken. Hierbij wordt gelet op zowel de ecologische als de chemische kwaliteit van het water. De KRW zou dwingende eisen op kunnen leggen, vergelijkbaar met de stikstofregels; **vanaf 2027** komt de KRW in een **dwingender regime**, wat leidt tot meer focus op maatregelen en tot strenger optredende waterbeheerders (waterschappen en Rijkswaterstaat).

Belangrijk hierbij is dat de kwaliteit in ieder geval **niet** mag **verslechteren en** dat voor een aantal aangewezen waterlichamen[1] **stappen** gemaakt moeten worden **om te verbeteren** daar waar de kwaliteit, ecologisch en chemisch, onvoldoende is. De historie en het gebruik van een waterlichaam is meegenomen in de gestelde ambities. Ook is daarin meegenomen indien wateren om moverende redenen niet aan bepaalde kwaliteitsdoelen kunnen voldoen, bijvoorbeeld intensief gebruikte havens. Zie per KRW-waterlichaam in Amsterdam (en in Nederland): https://wkp.rws.nl/geoviewer

De juridische consequenties van het niet voldoen aan de KRW (op lidstaat-, gemeente- en project-niveau) zijn op dit moment nog niet uitgekristalliseerd, maar op onderdelen wel reeds aan de orde in de vorm van compensatie-opgaven, zoals bij steigers, bij bebouwing deels in het water en bij aquathermie-installaties.

[1] Zie voor een overzicht: https://amsterdam.raadsinformatie.nl/modules/4/Schriftelijke%2520vragen/985047

Bij een **zwaarwegend belang**, of onevenredige kosten, is een andere fasering of **niet verbeteren eventueel legitiem**, afhankelijk van de situatie, van het beleid van de waterbeheerder en van de KRW zelf. De waterkwaliteit **mag** echter **nooit verslechteren**.

Implicaties KRW voor beleid VAREN
De exacte juridische implicaties van de KRW vanaf 2027 zijn nog niet uitgekristalliseerd en onderwerp van nadere uitwerking. Voor de mogelijke implicaties voor het beleid van VAREN is contact opgenomen met personen binnen de gemeente en waterschap AGV die bezig zijn met de implicaties en uitvoeringvan de KRW.

Per aangewezen 'KRW-waterlichaam' wordt periodiek een factsheet opgesteld met daarin de ecologische en chemische toestand, het verloop daarvan en de geplande maatregelen om de status te verbeteren, zie hiervoor https://www.waterkwaliteitsportaal.nl/krw-factsheets, en voor specifieke waterlichamen het snelst via: https://wkp.rws.nl/geoviewer. Voor het Amsterdamse binnenwater is de nieuwste versie hiervan het ***'Factsheet_Vaarten Amsterdam_NL11_2_1-2025-09-16'***. Voor het beleid van VAREN zijn een paar maatregelen hierin van belang:

a. Aanleggen van **natuurvriendelijke oevers**
    - Zoals in Amsterdam is toegepast is in onder andere Amstelpark, Bijlmerweide, Centrumeiland IJburg, Spoorpark Zuid en (gepland) Erasmusgracht, Nieuw-West (project Waterzuiverende grachten) en de Gaasperplas.
    - Daarnaast zijn er kleinschaligere ingrepen, zoals de EcoWal in de Singelgracht, de plas-dras-zone in de Dijksgracht Oost en (gepland) de ecologische zone in het Johan van Hasseltkanaal.
    - In het '*Plan Biodiversiteit*' is een kansenkaart oevers (pg 72) opgenomen.
b. Beperken van ongezuiverde **lozingen** door rondvaartboten / de recreatievaart
    - Bijvoorbeeld door het aanleggen van een milieuservicepunt waar boten hun vuilwatertanks kunnen legen en door intensiveren van handhaving.
c. Zoneren vaarbewegingen grachten, **luwtezones** in 20% van begroeibaar areaal
    - Hierbij wordt gekeken naar het beperken van vaarbewegingen en/of gemotoriseerde vaart; ook vanuit de Omgevingsvisie (2021) en Plan Biodiversiteit (2025).

Richtlijnen voor beleid VAREN
Ordening van het gebruik van het oppervlaktewater
Bij de ontwikkeling van **nieuw beleid**, ruimtelijke planvorming en bij vergunningprocedures dient het **effect op de waterkwaliteit altijd te worden meegewogen** om juridische risico's te beperken. Moet hierbij kunnen laten zien dat er rekening is gehouden met de implicaties voor de waterkwaliteit, dat deze in ieder geval **niet zal verslechteren** en indien van toepassing zal verbeteren.

Mee te nemen in beleidsvorming
1. Effect op waterkwaliteit meewegen: huidige waterkwaliteit niet verslechteren, en indien van toepassing een bijdrage leveren aan verbetering.
2. Rekening houden met maatregelen in Factsheet Vaarten Amsterdam, op dit moment:
    a. natuurvriendelijke oevers
    b. beperken van ongezuiverde lozingen
    c. luwtezones in begroeibaar areaal
3. Integrale afweging i.r.t. andere wettelijke kaders zoals de Scheepvaartverkeerswet (vaarwegbeheer), maatschappelijk belang, UNESCO werelderfgoed, e.d.; uitgangspuntenbij deze integrale afweging zijn haalbaarheid, effectiviteit en doelmatigheid.

Ideeën mogelijke extra implicaties

- Beperkingen op motorgebruik (omwoelen water, troebeler).
- Beperking toename ligplaatsen (verduistering onderliggend water, hierdoor minder zonlicht).
- Beperking toename steigers (verduistering onderliggend water, hierdoor minder zonlicht).
- In de bijlage is een langere lijst van mogelijke ideeën opgenomen, opgesteld door R&D.

Vervolg acties

1. In contact blijven met experts binnen de gemeente en AGV
   Binnen het waterschap AGV en de gemeente is veel kennis van de KRW en zijn er mensen bezig met het uitwerken van plannen binnen de KRW. AGV, en ook de andere waterbeheerders in Amsterdam, zijn al geruime tijd bezig met het opstellen en uitvoeren van projecten in het kader van de KRW. Het contact is gelegd tussen deze (interne) experts en uitvoerders en VAREN, tevens is besproken wat van belang kan zijn voor het op te stellen vaarbeleid.
2. Nader uitzoeken wenselijkheid, mogelijkheid en gevolg van een uitzonderingspositie voor grachten als het gaat om de KRW, obv zwaarwegend belang en proportionaliteit maatregelen (integrale afweging met andere wettelijke kaders zoals de Scheepvaartverkeerswet).
3. Onderzoeken uitzetten naar implicaties scheepsvaart op waterkwaliteit:
   a. Wanneer is vaarluwte effectief
      Invloed verschillende niveaus van vaar-intensiteit op de waterkwaliteit:
      - drempelwaarden intensiteit niveaus
      - literatuuronderzoek naar invloeden
      - eventueel enkele testen uitvoeren
   b. Schaduwwerking van aanmeren, ligplaats, steiger over water
      - literatuuronderzoek naar invloeden
      - eventueel enkele testen uitvoeren

Bijlage – ideeënlijst van mogelijke maatregelen – opgesteld door R&D

Nieuw vaarbeleid i.r.t. KRW

Overwegingen om in nieuw vaarbeleid rekening te houden met KRW-doelen [R&D_JR_8 mei 2025]

Onderwerp	Thema		Optie		Pass.	PL	Toelichting
Varen	Vaarbeweging	Doelgericht sturen	Dag quota per rak	Maximum			
			1-richtingsverkeer	Uitbreiden			
			Periode gebonden verkeersmaatregel				
			Afsluiten				Combinatie met aanpak beperken overlast?
			Exploitatievergunning per vaargebied				X aantal in Centrum, X aantal daarbuiten
			Uitbreiding segment onbemand in randen van de stad	Uitbreiden			meer onbemand als alternatief voor individueel bezit (ipv toerisme)
			Beleid voor deelgebruik van PL				Meer ruimte voor particulier deelgebruik (bijv. voor een VVE)
	Vaartuigen		Maatvoering passagiersvaart	Beperken			Bijv. maximaal 15 m. Ook relatie met vlot & veilig.
			Lengte pleziervaart	Beperken			Beperk PL in Centrum tot 6 meter (grote sloepen vaak illegaal passagiersvervoer)
			Aandrijving	Beperken			Stel technische eisen aan aandrijving irt omwoeling (ook relatie met maatvoering)
			Snelheid	Beperken			Verder beperken van snelheid naar 5km?
Inrichting	Omwoeling waterbodem	Samenstelling bodem	Afdekken waterbodem bochten met sproeilaag?				
	Luwte gebieden		Vooroever/NVO				Uitbreiding natuurlijke vooroevers
			Golfbreker				Zie doorstroom voorziening bruggen hoogwaterbem
			Zoneren vaarwater door markeren vaargeul				Markering van de vaarweg om luwte gebieden te creeren
			Versmallen vaarweg				Is de vaarweg niet te breed voor de beoogde vaarfunctie?
Ordening	Strategische ordening	Afmeren pleziervaart	Beperken afmeren kades				Uitbreiding afmeerverbod
			Ordening ligplaatsen PL				Ordening en uitgifte van ligplaatsen PL (zie bijv. Haarlem)
Lozen	Afvalwater		Innamepunten				
			Voorwaarde afvalwater in exploitatievergunning				Strenger dan regelgeving
			Handhaving				Naleving regelgeving en vergunningvoorwaarden exploitatievergunning
Administratie			Aantal PL-en vs vigneten	Meerjarig			Met een meerjarige inzicht kan worden aangetoond dat het aantal PL minder wordt
			Visie op toekomstige omvang PL				Door E-varen en verhoging BHG minder PL = minder vaarbeweging/betere kwaliteit.